

Harangszó

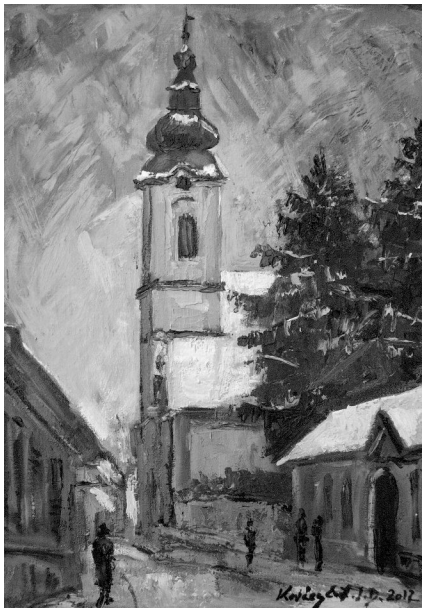
A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET GYÜLEKEZETI LAPJA • 2013. FEBRUÁR XXIV.ÉVFOLYAM 3. SZÁM

Mi szükséges a jó presbiteri munkához? (1.)

Presbiterképzés című új rovatunk a gyülekezeti presbiteri bibliaórák, presbiterképző alkalmak témájához kínál ötleteket, valamint segítséget a presbiter egyéni önképzéséhez, személyes gyülekezetépítő szolgálatához. A rovat első anyagaként Péter Csaba, a Partiumi Keresztyén Egyetem oktatójának tanulmányát közöljük.

Minden kor minden társadalmi rendszerének van vezető rétege. Olyan személy – vagy csoport –, mely az egész közösséget összefogja, vezeti, irányítja. Gondoskodik – vagy gondoskodik – mindenről, amire a közösségnek szüksége van. Megszervezik a mindennapi életét, a napi foglalkozásoktól kezdve a hosszabb időre való terv készítéséig, mindenre kiterjedő figyelemmel. Vezetik, irányítják a közösség szellemi, lelki, gazdasági, politikai, társadalmi életét, vigyázva arra, hogy lehetőleg semmiben ne szenvedjen hiányt. A közösség fejlődésével, összetételével, életterével együtt változik a vezetőkkel szembeni elvárás is. Egészen más gondokkal nézett szembe a történelem során egy gyűjtögető életmódot folytató nomád közösség, mint egy letelepedett, helyhezkött, mezőgazdasággal foglalkozó, vagy egy kézműves közösség. A politikai, gazdasági, társadalmi közösség mellett mindez érvényes a vallási közösségre is, mely kezdetben nem volt különválasztható, csak a későbbi fejlődési szinten levő közösségekben jelentkeznek az, hogy többféle vallási közösség él egyetlen polgári közösségben. Ebben az esetben minden vallási közösségnek megvolt a maga saját vezető rétege.

A vallási közösség, a gyülekezet, elöljárói tisztségének gyökerei visszanyúlnak az ószövetségi korbá, tehát nem az őskeresztyén gyülekezetben jelennek meg. Az elöljáró megnevezésére használt kifejezés a presbiter szó vént, öregget jelent, mely nem kifejezetten az életkorra vonatkozott, hanem már kezdetől fogva az elöljárót, a többiek előtt tekintéllyel bíró személyt jelentette, akinek szerepe jogilag is tisztázott, megalapozott volt. Az Ószövetségben Mózes Egyiptomba való visszatérésekor a nép véneivel tanácskozott (2Móz 3,16), a pusztai vándorlás során Isten Lelke hetven vént tett prófétává, hogy Mózes segítségére legyenek (4Móz 11,14kk). Ez a tisztség azonban jelen volt az ókori pogány népeknél is, ahol nemcsak vallási ügyekben

Kovács Lajos Emil: Ady utca télen (Szatmárnémeti)

volt döntő szavuk a véneknek, hanem az egész nép vagy törzs irányításában.

Az Újszövetségben is hasonló összefüggésben találkozunk a vénekkel, presbiterekkel. A keresztyén gyülekezet átvette a régi tisztséget, melyben a kor- és a tekintély-elöljárói szerep nem törvényszerűen, de legtöbbször egybeesett. A negyvenes évektől kezdve állandóan a jeruzsálemi gyülekezetben. Szerepkörére nézve kezdetben különbözött a mai értelmezés szerinti presbiteriségtől. Nem a lelkész munkájában segítő, támogató, a gyülekezet vezetésére és gondozására rendelt, korban előbbre haladott, hitben érett gyülekezeti tag volt, hanem inkább magát a pástort jelentette. Az ősegyház korában a diakonos, episkópos és presbyteros fogalma szinte azonos jelentéstartalommal bírt (Lenkeyné Dr. Semsey Klára: A presbiteri tiszt az ősgyülekezet gyakorlatában, in: A presbiter a gyülekezet elöljárója, szerk. Arató Ferenc, A MRE Sajtóosztálya, Budapest, 1986, 10.). E három fogalom a későbbiekben fokozatosan elhatárolódik és kialakul mindháromnak a specifikus munka- és szolgálati köre is.

A reformáció idején merült fel a presbiteriumok bevezetése. Kezdetben annak nevé-

HETEDIK KÜRTSZÓ

Út a vallástételtől a vallástételig

„Ettől fogva tanítványai közül sokan visszavonultak, és nem jártak vele továbbé. Jézus ekkor megkérdezte a tizenkettőtől: Vajon ti is el akartok menni? Simon Péter így felelt: Uram, kihez mehetnék? Örök élet beszéde van nálad.” (Jn 6,66-68)

Nem tudjuk megmondani, hogy életünk során hány ajtót zártak kulcsra előttünk, de hisszük, hogy azok számára, akik Isten igéje köré összegyűlnek, csoda megy végbe: országa kapuja résnyire megnyílik, és Isten műhelytitkaiba bepillanthatnak. Hiszük, hogy János evangéliuma hatodik része és annak kiemelt versei hozzásegítenek ahhoz, hogy Urunk vallástételére vallástétellel válaszoljunk.

Jézus a Genezáret-tó vidékét járja, tanít és gyógyít. Szolgálatát vallástétel Atyja övéi iránti irgalmáról. E vallástétel nem maradhat válasz nélkül. Ezek követik útján, s az estére fáradt és éhes sokaságot bőségesen ellátja kenyérral és hallal. A megelégített ezek válasza: királyukká kívánják emelni. E szándékban népe földhözragadt vágya húzódik meg: Cselekedj kívánságaink szerint! Imádságainkba rejtett óhajaink ugyanezt a földi-emberi óhaját leplezik: Tégy kedvünkre Urunk! Krisztus gyermekei – beleértve magunkat is – nem tudnak egykönnyen lélekből feljebb lépni, megmaradnak, megmaradunk a föld porában. Vallástételére, kegyelmére válaszolni nehéz. Jézus kénytelen ilyenkor elrejtőzni övéi előtt.

Másnap azért többen ott vannak a kaper-naumi zsinagógában Őt hallgatni. Amit ekkor tanít, azt az előző nap kenyérszaporítási csodája folytatásaként is felfoghatják hallgatói. Ilyeneket mond: A földi kenyértől újból és újból megéheztek. Ha igazán élni akartok, az én testemet egyétek és az én véreimet igyátok, mert én vagyok a mennyből alá-szállott ama kenyér, amely által nektek örök életetek lehet. Ha mindennapjaink embe-renek ismételjük el ezeket a jézusi ígéretek-et, ugyanúgy megdöbben – mert csak egy-féleképpen tudja hallani és értelmezni a vallástételt –, mint a Jézust személyesen hallgatók – a múlt anyagi világ dimenziójában.

Jézus szava egrészlet megbotránkozást kelt: enni testét és inni véré-t, másrészt gyors döntést kényszerít ki az emberből. A döntés nyomán vagy tiltakozni, zúgolódni kezd az ember, s hátat fordít a „lehetetlenséget”

ZSIGMOND JÓZSEF

FOLYTATÁSA A 6. OLDALON

FOLYTATÁSA A 2. OLDALON

Beszélgetés Csúry István püspökkel /3,5. Müller Dezső költői világa /4.

„...a törvény Krisztusra vezérlő mesterrükké lett, hogy hitből igazuljunk meg. De minekutána eljött a hit, nem vagyunk többé a vezérlő mester alatt, mert mindnyájan Isten fiai vagytok a Krisztus Jézusban való hit által.” Gal 3,24-26

Pál apostol ebben a levelében a zsidók tévtanítását cáfolja meg. A zsidók szerint Isten előtt megigazulni csak a Törvény által lehetséges. Pál és az apostolok viszont azt hirdetik, hogy Isten előtt igaznak lenni egyedül a Krisztusba vetett hit által lehet. A Törvény csak addig kellett mint vezető, nevelőmester, „pedagógus”, míg el nem jött az Istentől elrendelt Messiás, Jézus Krisztus.

A Törvény Pál szerint hasonlít ahhoz a rabszolgához, akit korábban pedagógusnak neveztek, nevelőnek tartottak. A pedagógus, a nevelő, megfogta a kiskorú kezét, etette-itatta, altatta, irányította, védte, tanította az élet dolgaira. A kiskorúaknak, az örökösöknek sokszor nem tetszett, hogy a mellékük rendelt nevelő mércét, korlátokat állított nekik, nem tetszett nekik a fegyelmezés. Sokszor a kiskorú örökös nagykorúvá válása után, miután rendelkezhetett vagyonaival, rabszolgáival, túladott nevelőjén. Volt úgy is, hogy meggyűlölte a kiskorú nevelőjét és felnőttként csak gyűlöletét érezte vele.

Pál apostol bátran hirdeti, hogy a zsidók Törvénye nem hasztalan, de nem az üdvösség forrása. A Törvény Istentől rendelt rabszolga, melyet Isten azért rendelt, hogy népet kiskorúként vezesse és védje a nagykorúság idejéig. A nagykorúság idején azonban nem a Törvényt kell betölteni, nem a Törvénynek kell engedelmessé válni. Krisztus betöltötte a Törvényt, ezért a nagykorúvá tett nép Neki kell engedelmessé válni.

Az Ó- és Újszövetség egésze arról ad örömhírt, hogy a megígért és eljött Messiásba vetett hit által állhatunk meg igazként az élő Isten előtt. Jézus Krisztus megjelenéséig a Törvény volt az a „pedagógus-rabszolga”, aki a nagykorúság forrásáig, Krisztusig vezetett bennünket, most már maga a hitünk, a Krisztusba vetett hit a „pedagógusunk”, a „nevelő-mesterünk”, vezetőnk ahhoz, hogy megigazuljunk.

HETEDIK KÜRTSZÓ

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

kívánó Urnak, vagy – mint Jézus tanítványai – tétova hallgatásba burkolóznak. Az idők folyamán megszólított ember vagy tiltakozott s hátat fordított ennek a magát odakináló Urnak, vagy hallgatott, elodázva a döntést. Nem született mindig vallástétel Krisztus önmagát felajánló vallástételére. Akik odahagyták az Urat, azokra a jeremiási ítélet vár: nevük porba íratik (Jer 17,13).

De mi lesz a tétovázókkal, mi lesz velünk? Emberi kapcsolataink fellazultak, s ami minden-

A Lélek csendje

„Annakokáért a szabadságban, melyre minket Krisztus megszabadított, álljatok meg, és ne kötelezzétek meg ismét magatokat szolgaságnak igájával.” Gal 5,1

Pál és tanítása ellen zsidó tévtanítók kampányoltak. Azt tanították, hogy csak azok üdvözülnek, akik körülmetélik magukat, akik betartják a zsidó szertartásokat és szokásokat is. Pál e tévtanítók és tévtanítás ellen beszélt, ebben a levelében a hamis tanítás ellenében hangsúlyozza az igazságot.

Gy. Szabó Béla alkotása

Pál azt hangsúlyozza, hogy aki Krisztusban hisz, aki Krisztust követi, az kiszabadult a Törvény igájából, ezért nem kell a Törvényhez, mint vezető-nevelő „rabszolgához” ragaszkodnia, nem a Törvény előírásait, szertartásait kell betartania, hanem a hit által ingyen kegyelemből elnyert megigazulás és megszentelődés útját kell járnia. Pál azt is hangsúlyozza, hogy nem lehet a Törvénynek és a hit általi kegyelemnek az útját is járni. Valaki vagy szabadon, Krisztus-hittel hiszi, hogy Isten előtt Krisztus érdeméért igaz, és hálából betölti a szeretet

nél életbevágóbb: teremtő Istenünkkel való közösségünk is a válság jegyeit viseli magán.

A megoldást jelentő döntő lépés ott, Kaper-naumban – de hiszük, hogy ma is – a magát keresztre szánó Krisztus tette és teszi meg, amikor azt kérdi övétől: Ti is el akartok menni? A vallástételt kikényszerítő kérdésre Simon Péter felel: Uram, kihez mehetnék, örök életnek beszéde van tenálad! Egy kicsit irigyeljük Pétert, és azért imádkozunk, hogy nekünk is az a Valaki sügjon vallástételünkben, mint Péternek: a Szentlélek Isten.

(Szerzőnk személyében, a Kálvincsillag 2012. évi számában királyhágómelléki igehirdető áhitatát olvashatjuk.)

törvényét, vagy valaki a Törvény kiszolgálójaként a cselekedetek, az érdemek szerinti önmegigazítás útját járja. Valaki vagy Krisztus üdvözítő erejében bízunk, vagy a maga vagy a Törvény erejében bízunk.

Pál határozottan állítja, hogy a körülmetélkedés nem feltétele az üdvösségnek, az Isten előtti megigazulásnak. Nem csak a körülmetélkedés nem feltétel, de más zsidó vallásos rítus, szertartás, szokás sem. A Krisztus-hívő szabad minden emberi és zsidó vallási ceremónia, rítus kötelező megtartásától. Számára egyetlen Törvény létezik: Krisztus, számára egy kötelező rítus létezik: az igazi szeretet megcselekvése – a szeretet által munkálkodó hit.

Pál apostol felszólítja a mindenkori keresztényeket arra, hogy álljanak ellent a hamis tanításnak, álljanak meg az igaz hitben, ne kötelezzék el magukat ismét a törvényeskedéshez, képmutatáshoz, kárhozathoz vezető Törvénynek vagy egyes zsidó törvényeknek, ha üdvözülni akarnak.

Az üdvösség a mi hitünk által megragadott Krisztusunk jutalma, ajándéka, úgy, hogy nekünk semmilyen emberi érdemünk nincs, úgy hogy mindezért halásak vagyunk, és hálából szeretettel jutalmazzuk és ajándékozunk meg egymást.

BALÁZSNÉ KISS CSILLA

REMÉNYIK SÁNDOR

Akarom

Akarom: fontos ne legyen magamnak.

*A végtelen falban legyen egy téglá,
Lépcső, min felhalad valaki más,
Ekevas, mely mélyen a földbe ás,
Am a kalász nem az ő érdeme.*

*Legyek a szél, mely hordja a magot,
De szirmát ki nem bontja a virágnak,
S az emberek, mikor a mezőn járnak,
A virágban hádd gyönyörködjenek.
Legyek a kendő, mely könnyet töröl,
Legyek a csend, mely mindig enyhet ad.
A kéz legyen, mely váltig simogat,
Legyek, s ne tudjam soha, hogy vagyok.
Legyek a fáradt pillákon az álom.*

*Legyek a délibáb, mely megjelen
És nem kérdi, hogy nézik-e vagy sem,
Legyek a délibáb a rónaságon
Legyek a vén föld fekete szivéből
Egy mély sóhajts fel a magas égig,
Legyek a drót, min üzenet megy végig
És cseréljenek ki, ha elszakadtam.
Sok lélek alatt legyen a tutaj,
Egyszerű, durván összerótt ladik,
Mit tengerbe visznek mély folyók.*

*Legyek a hegedű, mely végtelenbe sír,
Míg le nem teszi a művész a vonót.*

ÉVÉRTÉKELŐ BESZÉLGETÉS FT. CSÚRY ISTVÁN PÜSPÖKKEL

Magatartásban is hordozni az evangéliumot

Sokszor éppen a kicsi, száz lelkes gyülekezetek adják a legszebb példát – összegzi múlt évi gyülekezeti tapasztalatait Csúry István. A püspök pozitívan értékeli a templomba járó tíz százalékot, melyre nem maradékként, hanem kovászként tekint, s amelynek magatartásában is hordoznia kell, hogy honnan jön.

– Püspöki programjában említette anno az egyházi „lelki segélynyújtó szolgálatát”. Ennek fontosságát naponta látjuk a posztmodern világban, hiszen nincs különbség szegény és gazdag ember lelki éhsége között.

– Ha figyelik a megszólalásaimat, a kéreéseimet a lelkipásztori közösség felé, akkor ezek mindig arról szólnak, hogy a lelkipásztornak a feladata elsődlegesen az igehirdetés nagyon komolyan vétele. El egészen addig, hogy nem lehet véleményem szerint másról szólni, csak arról az evangéliumról, amely mindig azt az örömet hozza, hogy Isten ezt a világot nem hagyta el. Nem tudok és nem akarok elképzelni igehirdetést, ami harmad-negyed-tizedrangú dolgokról szól, és nem arról, ami tulajdonképpen ennek a világnak a megtartó ereje lehet. Eljött az ideje annak, hogy az egyház – s itt általában a lelkipásztorokra, és az Igét jól hallgató és továbbadó emberekre gondolok – friss látással nézzen egy üzenetet és isteni Igét.

A Lukács evangéliuma 17. fejezetében a tanítványok Jézustól azt kéri, hogy növelje a hitüket. Erre Jézus azt mondja, ha mustármagnyi hitetek lenne, akkor azt mondanátok az eperfának, hogy szakadjon ki tővestől és gyökerezzen a tengerbe, az is megtörténne. E történetből általában azt vonta le századokon keresztül a keresztyén ember, hogy nincs hitünk, vagy annyira kicsi, hogy azzal nincs mit kezdeni. Ha jól odafigyelünk, ebben az van, hogy „mustármagnyi hittől kevesebb”, ami nagyon kicsi, de ha azzal a picivel is elindulni és megszólalni tudtok, akkor Márk evangéliuma szerint engedelmessé válik a hegy, Lukács szerint az eperfa. Tehát, itt arról van szó, hogy nem semmik vagyunk, és hogy a mustármagnyi és még picinyebb hittel is van lehetőségünk.

– Tehát nem a hit hiányáról beszél Jézus, hanem egy kicsinységben is létező hitről.

– Úgy van, bármilyen mustármagtól kisebb hit is elegendő erre. Látunk templomba járó embereket, akik azt mondják magukról, hogy hívők, és egész egyszerűen tehetetlenségről beszélnek. Ha felvetjük, hogy ezzel a megmozduló hittel, amivel el tud jönni a templomba, mit tudott tenni? Akkor húzza a vállát, hogy semmit. Itt van a mi felelősségünk. Ha igehirdetőként azzal megyek fel a szöszekre, hogy gyerekek néz-

Csúry István a Székely Mikó Kollégium visszaállamosítása elleni tiltakozó nagygyűlésén

zések, milyen szerencsétlenek vagyunk, mert mustármagnyi se... És az igehirdetés elmondja azt, hogy tudjátok egy kőbcenti anyagban tízezer mustármag fér el, olyan kicsi ez a mustármag, és mennyire nincs hitünk. Nem! Az a „mennyre kevés” hitünk, amire azt mondjuk olykor, hogy nulla, ami tele van kételkedéssel, az is elég ahhoz, hogy elinduljon az ember. Ilyen látásokkal kellene a lelki segélyt is közvetíteni, mert ha azt mondom, hogy nincs, akkor a lelkileg nyomorult embert még nagyobb mélységbe nyomom. Vagy magamat is. Magunknak is tudunk olyan pofonokat adni, hogy az önbecsülésünk elszáll.

– Vagyis Isten azt a „nincsen”-t használja, amitől mi folyton és nagyon kétségbe esünk.

– Pontosan! Amitől félünk, rettegünk. Ez világszerte dolog.

Meg kell becsülni a tíz százalékot

– Egy százalék Hollandiában, öt Magyarországon, tíz százalék Partiumban, Erdélyben. Nyugaton akár sikertörténetként is tálalnák az itthoni templomlátogatási arányunkat, de hogyan gondolkodunk mi erről az arányszámról?

– Itt egy püspöknek illene arról beszélni, hogy ez a tíz százalék is kevés, és nem nyugtat meg bennünket, meg hogy ez ötre vagy egyre száll alá, amennyiben Nyugat felé haladunk.

– De ha a előbbi válaszából indulunk ki, akkor gondolom mégis pozitív lesz a megközelítése.

– Világos, hogy pozitív, meg kell becsülni azt a tíz százalékot! Nemcsak úgy kell tekinteni, mint ami maradék csupán, azzal a nézettel, hogy ez maradt nekünk, s akkor próbáljuk azt megbecsülni. Nem, ezt a maradékot próbáljuk úgy tekinteni, mint kovásza annak, ami az elkövetkező. Én a tíz százalékra nemcsak úgy tekintek, mint taní-

tásra vágyó, de ugyanakkor utolsó mohikán, hanem, mint aki azért tanul, hogy tanítson másokat is. Az egyházaknak, a gyülekezeteknek a legnagyobb problémája, hogy nem formált stratégiát, nem gondolt el arra struktúrát, hogyan lehetne nemcsak a szószéki igehirdetésre, hanem a hazamenő családtag által hordozott igehirdetésre is odafigyelni. Vagy azokra az emberekre, akik mernek kimenni ebbe a világba. Kiráz minket a hideg azoktól a szektásnak nevezett magatartásoktól, hogy kiállnak az útszélre, felülnek a villamosra és rángatják az ember kabátját. Én sem azt mondom, hogy eddig kell elvinni az evangélium hirdetését, mert ez nagyon sok esetben pont az ellenkezőjét váltja ki, az ellenállás törvénye alapján. Viszont arra nagyon oda kellene figyelni, hogy az embereket, ezt a tíz százalékot a templomból rákérjük, hogy legalább egy embernek adja tovább az ígét. De jó lenne, hogy az az ember, akinek tovább adjuk, felvállalja még egy embert, és akkor ez az evangélium terjedne, és már sokkal nagyobb is, mint a megszámlálható tíz.

A másik nagyon lényeges dolog, és talán itt kellene nekünk nagyon odafigyelni, az ún. metakommunikációs, non-verbális igehirdetés, ami azt jelenti, hogy azt a tíz százalék embert úgy tovább engedni, hogy az a magatartásában is hordozza, hogy én honnan jöttem. Ugyanis az ember, ha malomba jár, akkor lisztes lesz, ha a templomba jár, akkor illik, hogy az evangélium lisztjével legyen megpecsételve.

– Hány gyülekezetbe jutott el 2012-ben, illetve milyen kép rajzolódott ki a királyhágó-melléki eklézsiák esztendejéről?

– December 31-ig 51 gyülekezetben fordultam meg. Ezek legnagyobb része ünnepi alkalom volt: átadások, átvételek, örült a gyülekezet, felszenteltünk, átadtunk, átvettünk valamit. Viszont ezek az alkalmak is elegendőek arra, hogy egy jól látó ember láthassa, hol vannak az ünnep fényében azok az árnyékok, amiket látni kell; és jó tudni azt is, hogy ezek az alkalmak lehetőséget adnak arra, hogy akár indirekt módon is rá tudjon hatni arra, hogy van megoldás. Az ünnep nem feltétlenül arról kell szóljon, hogy most minden megoldódott, és innentől kezdve csak rózsaszínben fogjuk látni a világot, hiszen a rózsaszín képet is zavarhatják szeplős és problémák, és ezeket a kérdéseket is oda lehet vinni az Istenhez. Azt látom, hogy Isten megszegyenítő ereje ott van, hogy amikor azon panaszkodunk, hogy esünk lefelé és mi lesz velünk, akkor olyan csapatok nyit meg, olyan lehetőségeket, olyan eredményeket csillant meg, ami

MÜLLER DEZSŐ KÖLTŐI VILÁGA

„mindig a verset akartam” (1.)

Tizenhárom évvel ezelőtt, első kötete – Törpe Hold – méltatását az alábbi mondatlalt zártam: „a versszerető olvasók örömmel forgathatják e kötet lapjait, benne önmaguk örömei, érzései, gondolatai lelek visszhangra, megerősítésre”. Most, hogy az azóta eltelt esztendő költői természet szeretném bemutatni, újlag megerősíthetem: érvényesnek érzem akkori szavaimat. A visszhang, mely köteteknek* olvasásakor benünk támad, ma is arról győz meg, hogy Müller Dezső költészete mindvégig a jóság, a szépség, a hűség éteri tisztaság világában fogant, annak etikai koordinátáin mozogva nyújt esztétikai élményt számunkra.

„Ki tudja eldönteni...”

Művészete univerzumának megismeréséhez elsősorban azon az úton juthatunk el, amelyet maga jelöl ki számunkra. Könnyen megtehetjük, hisz a kötetekben visszavisszatérő vallomásokban ad hangot költői szándékáról. Néhány példa: „Mint madár / a sűrűben felejtett fészket / úgy kerestem a verset / hogy kinőhessen belőle az acom” (*Sehogysen*); „Nekem a vers / tündöklő tisztás / lángoló nap / örök lobogás” (*A vers*). A személység belső határa csakhamar kitárul a tágabb dimenzió, a közösség felé: „mindig a verset akartam / a szívárványba göngyölt igazit / mely az ég sápadt kupolája alatt / mindenkit útbaigazit” (*Mindig a verset akartam*); „Tárulkozz ki / titokzatos világodból / lobogó tűzként nyargalva / a mélyből hozd föl a szent / égess el minden vadhajtást / ne maradjon vád ellened / a tuskéket is szedd össze / máglyatüzedre jusson lobogás / s ha elkészültél te légy a fény / a csorbítatlan ragyogás.” (*Fohász versírásakor*). Ennél is összetettebb, átfogóbb költői szándék fogalmazódik meg a *Reggeli imádság Istenemhez* című versében. A versszakkezdő, ismétlődő óhajítás – „Bárcsak lennék...” – után sorjázó kívánság sokszínű eszme- és cselekvési körben konkretizálódik. Mi is szeretne lenni? Sugárzó fény, gyógyító táj, tiszta csönd, sikoltó harang, aranyló kalász, sárga hold, hitében gyermek – azaz a létünket megha-

Könyvbemutató a nagyváradi Ilyés könyvesboltban. Müller Dezső kötetét Csúry István püspök ismerteti (archív)

tározó elemek elege és összessége –, mely benne – és olvasóiban is – lelki egyensúlyt teremt. Ezzel rokon üzenetet hordoz a *Vigasztaló* című költemény, amely az előbbinél is erőteljesebben juttatja kifejezésre világunkat jobbitó szándékait: „Ha láng lennék / lidéres éjben / nem maradna senki / undok sötétségben. // Ha tűz lennék / fagyban, hóesésben / nem vacogna senki / szilaj didergésben. // Ha felhő lennék / perzselő nyárban / növény, virág dúskálhatna / hőmpolygók árban. // S ha könny lennék / temérdek kínban / mindent elmosnék, hol kín van.” Érti, tudja, hogy túl kell lépni a személyes vágyak, szép szándékok szintjén: „Mi lesz velünk édes Istenem / ha sorsunk gyümölcsöt többé nem terem / s nyom nélkül illan el keserű századunk // A hallgatás nem bölcs megoldás / minden tétlenség a fogainkba vás / s már az is bűn ha elfáradunk.” (*Egyre ároább lesz keblünkben a lélek*) A lélekben fogant belső hang azt sugallja számára, hogy meg kell szólítania a világot, embertársait, bibliás szenvedéllyel inteni evilági küldetésükre, kötelességükre. Hisz a vers semmiképp sem csak szép szavak egymáshoz illesztése, semmiképp sem lehet csupán csillogó képek halmaza! Lármafa, mely intő jel, eligazító az útkeresésben, segítünk az élet értelmének tudatosításában. „...tajtékozva keresek egy verset / mely ég-színké volna és komor / akár a megédesített nyomor / és fénylő volna mint a kavicok / s az égen tündöklő szilaj csillagok / és beszélni tudna mint az Isten / hogy elmondja a szörnyűségben itt lenni / van temérdek jó dolog / mitől az ember viszolyog / pedig lehetne élni jobban / szeretni egymást okosabban / eltűnődni az ősi tájon / hogy a szív enyhébben fájjon / felbőszülve is maradni vesztet / s lebegni akár az égitestek / keskeny utakra lépni folyton / hogy a hit el ne korcsosodjon / vevés helyett szüntelen adni / a remény megszgyéjén megmaradni / fölfe-

lé nézni a habzó égre / hogy áldás legyen az élet végre / nem rettegni mohó igazságtól / megszökni minden álnokságtól / lángot lehelni deres tájra / s fölcsúdni új világra”. (*Keresek egy verset*) Sőt még tovább menni a keresésben! A *Ne tudd megenni kenyeredet* című költemény felszólító módja kemény üzenet: „ne tudd megenni kenyeredet / amíg nem fáj / hogy feketébe ájul az ég / amíg nem veszed észre / hogy a kopott utcasarkon / fölszívódnak az emberek / s míg nem teszel meg mindent azért / hogy a világ jobb legyen”. A költő rendületlenül hisz abban, hogy a világ – szűkebb és tágabb környezetünk – a vers által is megváltható, megváltoztatható, jobbítható, javítható. Lennie, léteznie kell valamilyen kommunikációs vonalnak, melyen át szavaink valami csoda folytán tetteké válnak: „Ki tudja / eldönteni / azt a pillanatot / amikor a betűk / versé váltanak át / s úgy robognak / a villogó síneken / hogy a nagy / világomlástól / mindenkit / megkímélnek”. (*Váltakat át*) A versé válás titka aligha érhető tetten. Am gyümölcs – maga a költemény, a Müller-köttek sora – nemcsak egy költői világ, hanem önmagunk megismeréséhez vezet el. Oly tükör, amelyből versek alakjában a szép, a jó, a szent és az igaz arca tekint vissza ránk.

„Akárhová lépek...”

Hogy ezt valóban megláthassuk, meg kell ismernünk Müller Dezső verseiben, kötetiben rejlő költői univerzumot, azokat a villogó síneket, amelyek az általa feltárt titkok világába vezetnek. Már első kötetében kijelöltettek azok a tájékozódási pontok – a magány és a család, a szülőföld és a közösség, a hit és az egyház –, amelyek körülhatárolják költészetének meghódítandó tartományait.

Elsőként a szülőváros: Zilah, hova még álmában is vissza-visszajár: „...az Anyámtól örökölt / párnáról fölkapom a fejem / s próbálok emlékezni / a hepehupás vén Szilágyra / a Meszes lidéres barlangjaira / az örökzöld fenyves erdőkre / az Órhegyre a Diák-dombra / az ősi templomra iskolára / és az iskola előtti szobron / Ady tűzben susterző szeméire” (*Emlékezés*) Ez az a hely, amely a költő szárnypróbálgatásainak is tanúja volt: „Fölszissen bennem / az agg fenyvesnek csöndje / csönd amelyben kibugygyant a vers / s dallammá formálódott a szívverés” (*A zilahi fenyves*) A kötődés életre szóló: „nem tudok létezni máshol / ideköt temérdek emlék” – mindhaláig, mely az évek múltával mindinkább felerősödik benne: „otthonomra lett a hepehupás táj / szívem benne reszketve reng / itt lemállik rólam minden ami fáj / midőn halálom is földereng.” (*Ének s szülőföldről*)

De ennél is mélyebb érzés az, amely édesanyjához köti, kinek fájdalom emléke csodálatosan szép költemények ihletforrása.

MÁRIÁS JÓZSEF

MÜLLER DEZSŐ 1953. szeptember 13-án született Zilahon. Általános- és középiskolai tanulmányait szülővárosában végezte, 1972-ben érettségizett. 1975-1979 között a kolozsvári református teológia hallgatója volt. Református lelkészként szolgált Zilahon, továbbá a Szatmár megyei Kisbábonyban, Kispesekén. 1987 és 2008 között Vámfaluban hirdette Isten Igéjét. Jelenleg nyugdíjasként Lázárban él. Verseit számos hazai lap, folyóirat közölte.

ÉVÉRTÉKELŐ...

FOLYTATÁS A 3. OLDALRÓL

hihetetlen nagy. Hát el lehet képzelni, hogy egy 100 lelkes gyülekezet megjavítja templomát vagy új templomot épít? Vagy rendezze a 15. századi tornyát? És most eljuttunk oda, hogy ez megtörténik. Mind-mind olyan ajándékok ezek, amiket Isten azért állít oda, hogy ugye meg lehet tenni?! Amikor 100 lelkes gyülekezetet emlegetek, azt azért teszem, mert sokszor épp ezek a kicsi gyülekezetek adják a legszebb példát. Sokszor látok nagyobb gyülekezetet eltehetetlenedve: nincs mit csináljunk, ez is baj, az is baj, ott van az elkeseredett lelkipásztor, ott van a nyomorult presbitérium, csak az adósság, csak a fuldoklás, stb. Az Úr Isten sokszor a kisebbek által mutatja meg, hogy azért van ennek a világnak másik része is – az életnek van másik oldala is, szoktuk mondani. És ezt nemcsak látni kell, hanem lehet tanulni, szabad utánózni nekünk. A legszebb az, amikor az Istent utánózzuk.

Értéket akarunk teremteni

– Püspöki mandátumának feléhez érve, volt-e már alkalmam mérleget készíteni az eltelt időszakról, illetve felmérni a jövőendő céljait?

– Folyamatosan készítjük ezeket a mérleget. Minden esztendőnek a vége, minden püspöki jelentés egy-egy ilyen alkalom. Vannak nagyon szép eredmények, vannak olyan megkezdett, megakadni látszó, de ugyanakkor sok reménységet hordozó projektek, amelyek irányítják az életemet. Hadd emlegessem meg a tarnai ifjúsági tábor megépítésének az elkezdését. Vagy a tiszántúli és királyhágómelléki egyházkerületek műemléktemplomok felújítását szolgáló közös programját. Elindult a kórház projekt is, itt érzékelek egy kis megakadást, illetve érzékelem, hogy körülöttem ezt a megakadást sokan kinagyítják, ugyanis ez az építés tényleg úgy kezdődik, mint általában: először a földben lefelé kell haladni és akkor még nincsenek látványos eredmények. Viszont enélkül nemhogy egy engedélyt nem kapunk meg, hanem nem kapjuk meg az egészségügyi, nagyon szigorú engedélyeztetéseket, felhatalmazásokat és egyebeket. E tekintetben ez az, ami lefelé haladt: elvégeztettünk egy kivitelezési és megvalósíthatósági tanulmányt, amely nyilvánvalóvá tette, hogy Nagyváradnak nem egy, hanem akár két új kórházra is szüksége lenne.

Értéket akarunk teremteni, nem olyan értéket, ami akár az idők kicsiny viharában is tönkremegy, hanem nagy viharokat is ki tudjon állni. Amiképpen eddig is megtörtént több ilyen intézmény létrehozatala: a PKE, működnek a középiskolánk, és azt hiszem egyre erőteljesebb jelenlétel. Hadd emlegessem fel itt a felújított Lorántffy

Gimnáziumot, ami ugyancsak egy uniós projektből származott, a váradi polgármesteri hivatallal együttműködve. De így örülök a szatmárnémeti Kölcsey Gimnázium felújításának, az esperesi hivatal berendezésének. Nagy gondunk marad, ami hiányként jelentkezik, a zilahi Wesselényi Gimnázium sorsa. De Isten mindig akkor mutatja meg a legjobban hatalmát, amikor teher alatt voltunk. Biztos, hogy sok félelemgerjesztő elem van, sokan vannak, akik félelmet akarnak gerjeszteni, de ez szerintem arra kell az Istenben hívő embernek, hogy még több erőt gyűjtsön, hiszen ígéretünk

„Az igehirdetés az ismert Istent hozza közel”

van arra, hogy soha nem terhellek jobban, mint amit el tudnál viselni. Úgyhogy én remélem, hogy Isten ezt az ígéretét rajtunk is beváltja, és terhel, mert ennek az ígének ez a lényege: hogy terhel, de mindig annyira, amit általa, Vele el tudunk hordozni.

– Három éve, püspöki beiktatásán Bölcseki Gusztáv a féltő szeretet hangján óvta, figyelmeztette: a püspök a legmagányosabb ember. Nos hát, van-e igazság abban, amit tapasztalata tudatában a debreceni püspök mondott?

– Igen, van benne nagy igazság, viszont itt is azt kell észrevenni, ha az ember engedti ezt a fajta folyamatot eluralkodni vagy ezt az állapotot kézenfekvőnek tartani, akkor ez tényleg veszélyes lehet, úgy tényleg konzerválódhat az ember életében, környezetében. Nekem nagyon nagy szeretet az, amit az Isten közöl velem, hogy nagyon sok olyan embert állított mellém, akik nemhogy nem engedtek magányosnak lenni, hanem akikkel szemben fel tudtam úgy lépni, hogy megkérjem, hogy ne engedjenek magányosnak lenni. Oda-vissza is történik, és tényleg nagyon jó, hogy megszólítható és engemet megszólító emberek vannak. Ilyen hálával nézek a munkatársaimra például, akár itt, az egyházkerületnél. Nagyon nagyra becsülöm az esperesek közösségét, nagyon szeretem a lelkipásztorokét is, még azokét is, akik olykor-olykor gorombán nyilvánulnak meg, mert azokban is van olyan, amelyet jó, ha az ember megszívlel. Egyetlen egyet nem szeretek, amikor a gonoszság működteti, amikor nem akarja látni egyáltalán a jóhiszemű dolgot, az

előrevívót, de ott ahol építő kritika hallatszik, az miért ne hallatszódjon, miért ne szóljon? Ugyanígy látom a családomat is. Ha az ember sokat távol van, az valahol meg tudja keseríteni az életét. A jó család ezen a keserűségen is túl tud vinni. Nagyon örülök, amikor a családom elkísér vagy egy-egy gyülekezeti megfordulás alkalmával mellettem vannak. Olyan jó, hogy tudatosította Bölcseki püspök úr ezt a dolgot, mert onnantól kezdve tudatosan tudtam harcolni ezek ellen.

– Igehirdető püspökként, mivel biztatja *Parvium* népét 2013 elején, amikor úgy tűnik, hogy az új évbe vetett félelmeink nagyobbak a jövőbe vetett bizakodásnál?

– Jövőtől való félelem, de abban a pillanatban, hogy az ismeretlent beazonosítjuk és azt mondjuk, hogy ismeretlen, és azért félünk, akkor enyhül ez a félelem. De mi ne elégedjünk meg, hogy csupán enyhüljön a félelem, az édeskevés, attól mi még nagyon jól tudunk félni, nagyon tudunk rettegni, nagyon rosszul tudjuk érezni magunkat. Miután beazonosítjuk magunknak, hogy ismeretlentől fél az ember a jövőben, akkor tegyük hozzá, hogy mi az, ami ismert. Itt jön az, hogy az igehirdetés az ismert Istent hozza közel. Mert nagyon jól lehet ismerni azt, aki bár láthatatlan, de mindig elmondja, hogy mit akar. Elmondja azt, hogyan akar. És elmondja azt, hogy te vagy az, akivel akar. Az igehirdetések éppen ezért nem szabad másról szóljanak, mert abban a pillanatban elviszik a figyelmet, eltérdelek az erőt, az energiát tönkrevágják; de ha arra az Istenre mer mutatni, aki az evangéliumban azt mondta: „úgy szerette Isten a világot”, az olyan új erőt tud adni, ami meg tudja mozdítani az embert. A legtehetősebb és legmélyebb állapotból is.

Az ismeretlennel szemben nincs semmilyen más esélyünk, csakis az ismert Istennek a meghívása. Kísérletezhetünk bármivel, nagyokat gondolhatunk, ünnepelhetünk, gyászolhatunk, nagy öszszejeveteleket rendezhetünk. Ha nincs ott az Isten, akkor minden, de minden felesleges, és ezt nemcsak mint igehirdető lelkipásztor fogalmazom meg, hanem mint aki tapasztalatból is mondom, mert hiszen az életünknek a felén jóval túl vagyok. Bizton állíthatom, ha visszatekintek, akár néhány évre, évtizedre, ez, amit elmondtam, tapasztalati útonmódon is bizonyítható, hogy így van. Mindig ismeretlen volt a következő esztendő, az életem ötven valahány esztendeje is az volt, s ez az ismeretlen mindig félelmet gerjesztett, amikor kihagytam belőle az Istent. De mindig megszűnt, amikor az Istent sokkal erősebben tudtam hívni. Biztatásom, hogy az újság olvasói is ezt az ismeretlent soha ne önmagában kezeljék – mert akkor félelmetes a jövő –, hanem ezzel az ismert Istennel együtt.

MI SZÜKSÉGES A JÓ...

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

ben sem egyeztek meg, mert hol konzisztóriumnak, hol egyházi szenátusnak, hol presbitériumnak nevezték. Bevezetését pedig sokáig ellenézték az egyházat patronáló fejedelmek, főurak. A presbitériális egyház-kormányzás nem volt új forma, annak ellenére, hogy Kálvin (A Genfi gyülekezeti rendtartásban 48-55. paragrafusok írják le a presbiterek feladatkörét, szolgálati területét.) és Bullinger (A II. Helvét Hitvallásban a 18. fejezetben írja le a presbiter feladatkörét, szolgálati területét.) gyülekezetszervező tevékenysége nyomán vezették be a svájci gyülekezetekben, majd lassan a magyar protestáns közösségekben is. Ez tulajdonképpen visszatérés volt ahhoz az egyház-kormányzási rendhez, mely a keresztyén közösségekben uralkodott egészen a IV. századig, a pápai hierarchikus egyházszervezet bevezetéséig.

Magyar nyelvterületen sokáig váratott magára a presbitériumok bevezetése. Bár eléggé korán (Az 1562-1563-as Tarczal-Tordai Hitvallás kimondja a presbitériális egyház-kormányzást.) barátokztak az elképzeléssel, és nem tartották elvetendőnek, de a XVII. században még nem tartották eléggé érettnek a gyülekezetek tagságát a presbitériumok felállítására. Az 1646-os Geleji kánonokban megtalálható a presbiteri tisztségre vonatkozó előírás, azok feladatkörének a

meghatározásával együtt, de ugyanott kimondják azt is, hogy bár egyes helyeken bizonyos formában létezik már, még nem javallják az általános bevezetését: „Mely intézmény ugyan, bár a keresztyén egyház helyes berendezésére s igazgatására másutt oly szükséges és hasznos, mégis hogy az a mi népünk közt azzal a haszonnal, mellyel a külföldiek között lenni szokott, a jelen körülményekhez képest felállíthatassék, azt a mi polgári rendünk különböző okvetett akadályok miatt, lehetők éppen nem látja: de mindazáltal azt kijelenti, hogy ha ami lelkipásztoraink, gyűléseikbe, az egyházi székre tartozó pereknek, viszályok-

nak elintézésére, a botránkozatók egyház-fegyelem általi megfékezésére s a szent gyülekezetből kizárására s viszont a megtérő kirekesztetteknek az egyház kebelébe lendő visszavételére, magok mellé néhány becsületes és értelmes férfiút a polgári osztályból is felvesznek, részéről megakadályozni nem fogja. Amit is ahol jó módjával lehet, ezentúl is gyakorolni fogunk, épen hagyva azonban mindenben, úgy a polgári

hatóság, miként az egyházi közgyűlések, szuperintendensek és esperesek hatalmát és tekintélyét.” (XCIX. Kánon)

A patrónusok tiltakozása miatt csak nehezen lehet a presbitériumot intézményesíteni. A XVII. század közepéig csak konzilium, konzisztórium, egyházi szenátus, egyházi magisztrátus „fedőnév” alatt létesülhettek presbitériumok. A puritanizmus idejében azonban a zsinatokon újra és újra előjön a szentírásai tisztaságú presbitériumok felállításának a gondolata. Végül a XVIII. század közepére áll szolgálatba minden egyházkerületben a presbitérium intézménye.

Az „ecclesia semper reformari debet” elve alapján minden egyházi testületet, szervezetet, szövetséget folyton reformálni, folyton megújítani, folyton továbbfejleszteni, képezni kell. Így ezt a folyamatot nem kerülheti el a gyülekezeti előljárók csoportja, testülete sem. Ezzel kapcsolatban azonban egy egész kérdéssor merül fel. A szükségesség kérdése annyira nyilvánvaló, hogy erről nem kell tárgyalni.

A presbiterek nevelése-képzése nem új keletű. Az 1660-as években már felmerült az az igény, hogy rendszeresíteni kell a presbiteri gyűléseket, melyeken a presbiterek meg kell ismertetni a keresztyén tan egy-egy részletét. Szükségesnek vélték, hogy ezzel a kérdéssel behatóan foglalkozzanak, mert csak a jól képzett, a keresztyén tannal igazán tisztában levő presbiter képes másoknak a tanítására, a rábízott feladatok elvégzésére.

Magyar kálvinisták Amerikában (2.)

Miközben keressük és fenntartjuk a testvéri közösséget, látnunk kell, hogy két irányba hajlik el az angolszász, német, holland vagy más eredetű amerikai református család. Az egyik irány a fundamentalizmus. A másik a liberalizmus, a modernizmus. Mindkettőnek van értéke, s valamire felhívja a figyelmünket. De nekünk sajtóságosan magyar református teológiai látásunk és szolgálataunk van, ami nem lazulhat és nem oldódhat fel. Ezért, jobban kellene egymáshoz kötődni azokkal, akikkel egy családba tartozunk: az Amerikai Magyar Reformátusokkal. Egy édesanyának vagyunk az Amerikába szakadt gyermekei. Úgy kell tekinteni egymásra, mint egy nagy család. Mert rajtunk kívül nincs más, hozzánk közeli.

Soha nem tekintette magát ellenegyháznak az Amerikai Magyar Reformátusság, sőt imában és aggódó szeretettel figyelte az anyaegyház 40 éves babiloni fogságát a kommunizmus éveiben, és örömmel figyeljük a kibontakozást közel 25 év óta. Az ő szenvedésük a mi szenvedésünk, az ő felemeltetésük minket is felemel. Lélekben odatartozunk az egyetemes magyar reformátussághoz, melyet újabban a magyar világtalálkozó demonstráltak, s most az ott-honi zsinat deklarálta az összetartozást. Ha-

sonló a helyzetünk a bibliai kisebb testvérhez, Józsefhez, aki messze földre került – testvérei eladták –, s aki úgy értelmezi saját sorsát, hogy azért tartott meg, hogy idősebb testvérei és családja javára jót tehesen. Merész gondolat a Magyar Református családuknak használna fáradozni – nekünk, akik kisebbségben, töresekkel, megfogyatkozva bár, de törve nem, éljük a túlélés és fennmaradás harcait. Isten bennünket, az Amerikába szakadt magyar református egyházat gazdag hitbeli örökséggel áldott meg és ruházott fel, és ezt jobban meg kellene becsülni és kamatoztatni. Ami a hitbeli és spirituális alapot illeti: nekünk még kiaknázatlan potenciáljaink vannak. A kapott talentumokat még nem váltottuk be a pénz-váltónál, hogy megduplázzuk.

Most 18. éve iktatott be Tőkés László püspök férjemet Nt. Lukácsi Lászlót és engem a miami-i magyar gyülekezetbe. Akkor ezt jelképes kezdetnek tekintettük: híd épül az otthoni és az itteni egyház között. Azóta a mi gyülekezetünk több mint százezer dollár missziói adományt küldött a Kárpát-medence különböző részeire rászoruló testvéri gyülekezeteknek. Az, hogy magyar reformátusok vagyunk, az Úr Istennek egy külön ajándéka: örökség, adomány, létmód és

küldetésadat. Ebben a látásban kell megújulnunk és megerősödnünk. Hadd idézzem megint Dr. Charles Shaeffer, belmissziói titkár mondását, amelyet 1938-ban mondott, ez is próféta látásra vall és nekünk szól: „Ki tudja, vajon a magyar reformátusság nem azért jutott-e éppen ebben a korban Amerikába? Nem lehetséges-e, hogy ez a kis magyar diaszpóra Isten tervében olyan kegyelmi eszköz, amely által egy új Reformációt akar megindítani Amerikában? Ma még itt vannak önök 150 gyülekezetben, 50 ezer hívővel, bár szétszórvva öt denominációban, de mindnyájuknak ugyanazok a hagyományai, ugyanaz az örökségük, ugyanaz a hittani felfogásuk, nyelvük, reménységük. Ha a beolvadás politikáját választják, végeredményben elveszítik minden megkülönböztető vonásukat és elszalasztják az említett nagy alkalmat! Ha azonban az önkormányzatot választják és elveszülnek mindannyian a nagy feladat elvégzésére, az új Amerika felépítéséhez: a legértékesebb szolgálatot fogják végezni!” Minden okunk megvan arra, hogy az egység útját keressük és a testvérség útján járjunk. Kössön bennünket össze a mennyei látás, és Urunk adjon az ő Szentlelkéből új erőt, hűséget és kitartást, mind a célig. Így legyen, Ámen. (Vége)

LUKÁCSI ÉVA

OLVASÓLÁMPA

Élet a régi Németiben

A 2012-es év végén került ki a Királyhágómelléki Egyházkerület nyomdájából Ábrám Sámuel nyugalmazott szatmárnémeti lelkész és felesége, a nemrég elhunyt dr. Sárközi Lídia *Élet a régi Németiben* című könyve. Dr. Varga Attila egyházkerületi főgondnok előszavából idézek: „Éveken át tartó szorgos, kitartó munka eredményeként sikerült a szerzőknek feldolgozniuk az egyházközség archívumában fellelhető iratokat, jegyzőkönyveket, melyekből, tehát a leghitelesebb forrásból előtűnik, felsejlik a múlt. A múlt, ahogyan a jelen is, nem csupán nagy eseményekből, világot megrengető történetekből, sorsfordító cselekményekből, hőstettekől és nemzeti tragédiákból áll, hanem sokszor gondterhes hétköznapiakból, ritka örömeiből, kemény, szorgos munkából, tehát a szó legteljesebb értelmében vett élet- és sorsformáló mindennapokból.”

Valóban, a könyv lapjait forgatva, a benne felsorakoztatott dokumentumokat böngészve, megelevenedik a múlt. Egyrészt leperregnek az elmúlt évszázadok fontosabb történelmi eseményei, amelyek természetes módon kihatottak a gyülekezeti életre is. Másrészt egyháztörténeti ismeretekkel leszünk gazdagabbak: Szatmárnémetiben tartott zsinatokról, templom- és toronyépítésről, tatarozásokról, a harangok és az orgona történetéről, iskolai rendeletekről, az énekkar fellépéseiről, egyházszerzési megvalósításokról, az egyházi vagyonok leosztásáról és a leltári tárgyak részletes ismertetéséről, gazdasági megvalósításokról, a nőnövelde és az olvasóegylet működéséről, a lelkészek, segédlelkészek és kántorok áldásos munkájáról szerezhetünk újabb és újabb ismereteket. A püspöki és esperesi leiratok, lelkészi feljegyzések, a presbiteri gyűlések jegyzőkönyvei beszámolnak továbbá a nemzeti ünnepek megtartásáról, a Debreceni és a Sárospataki Kollégiumokkal való szorosabb kapcsolattartásról, adományozásokról és emberbaráti segélyezésekről, gróf Széchenyi István emlékezetéről, stb.

A németi református gyülekezet mindig egyike volt a magyar reformátusság legnagyobb gyülekezeteinek. Hitben és gyülekezeti életben gazdag, anyagi helyzetében vagyonos egyházközségnek számított. Érdekes végiglapozni az adományokról szóló fejezetet, melyből kitűnik a környékbeli, erdélyi gyülekezetek segítségén túl Budapest segélyezése (nemcsak az 1838-as pesti árvízet követően), a magyarországi egyházak és kollégiumok támogatása, a bukaresi református templom építéséhez anyagi hozzájárulás, az andrásfalvi (Bukovina) hitestvérek többszöri segítése, perselypénz a raguzai (Dubrovnik) földrengés áldozatainak, stb.

Az államilag elrendelt népszámlálások adatai, valamint az egyházi anyakönyvek nyil-

vántartásai az évszázadok alatt prosperáló egyházi közösségről számolnak be. Szomorú tényként kell azonban megállapítanunk, hogy az elmúlt évtizedek népesedési mutatói egyáltalán nem biztatóak. Amíg száz évvel ezelőtt ötezer lélek tartozott a németi református gyülekezethez, addig manapság a több mint háromszor nagyobb lakosságú városban háromezer alá csökkent a hívek száma. Igaz, ehhez az a tény is hozzájárult, hogy 1996-ban önállósult az abban az évben felavatott szigetlankai református templomhoz tartozó gyülekezet.

A könyv a három évvel korábban megjelentetett, Dr. Ábrám Sárközi Lídia: *A Németi Református Egyház iskolájának története* című kiadvány folytatása. Azt bizonyítja, hogy a szerző, mint lelkész-leány (édesapja, Sárközi Lajos 1920-1953 között Szatmárnémeti lelkésze) és pap-feleség (férje, Ábrám Sámuel 1981-2005 között németi lelkész) hitelt szolgálta egyházát, miközben orvosként emberi közösségek és egyének gyógyításán fáradozott. Távozásával 75 esztendő, 53 évnél házaséletet, két gyermeket és hat unokát hagyott maga mögött. Továbbá: meggyógyított embereket, egészségre nevelt kislányokat és kislányokat, nőszövetségi tagokat, rokonokat, barátokat és öt tisztelő embertársakat, számos írást, kiadott és kiadatlant könyveket, további terveket.

A hátrahagyottak nevében az ismert bibliai igével emlékezünk: „*Ama nemes harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam.*”

DR. ÁBRÁM ZOLTÁN

ADY ENDRE

A téli Magyarország

*Magyar síkon nagy iramban át
Ha nyargal a gőzös velem
Havas, nagy téli éjjelen,
Alusznak a tanyák.*

*Olyan fehér és árva a sík,
Fölötte álom-éneket
Dúdolnak a hideg szelek.
Vajjon mit álmodik?*

*Álmodik-e, alma még maradt?
Én most karácsonyra megyek,
Régi, vén, falusi gyerek.
De lelkem hó alatt.*

*S ahogy futok síkon, telen át,
Úgy érzem, halottak vagyunk
És álom nélkül álmodunk,
Én s a magyar tanyák.*

FIRKA

Tükön

Adorjáni László karikatúrája

TOLLVONÁS

A ragadozó farkas

Gyermekkorom felejthetetlen emléke a szülőfalumban és egész környékén félelmet és rettegést jelentő ragadozó farkas. Már kisgyermekként megtanultam, hogy a farkas szép állat, pompás bundája van. Sajnos, a híre rendkívül rossz. A könyvek, a mesék és a történetek úgy ábrázolják, mint gonosz állatot, amely lop és pusztít. Olykor van is alapja a rossz hírének: a farkasok megtámadják a juhokat és más háziállatokat, de a vadakat is. Az állattenyésztők megkísérlik ártalmatlanná tenni. Egyes vidékeken jutalmat kap az, aki megöl vagy elfog egy farkast. Úgy látszik, hogy a farkas több állatot öl meg, mint amennyit képes elfogyasztani, és ez csak növeli rossz híreit.

A farkas közeli rokona a kutyának és a rókáknak is. Hasonlít hozzájuk külsejleg és szokásaiban is. Az erdőben lyukat ás magának, s ebben hozza világra kölykeit. A rókához hasonlóan alapos oktatásban részesíti kicsinyeit, mielőtt magukra hagyná őket. Szoros családi kapcsolatban él. Általában egy életen át hűséges marad kiválasztott társához.

A hírhedt farkascorda többnyire csak egy család, amely az apából, az anyából és négy-hat kölyökből áll. Ők együtt vadásznak. Más alkalmakkor pedig a farkas magányosan vagy párban vadászik.

A farkas súlya mintegy ötven kg, rendkívül gyorsan és kitartóan fut. Órákon át képes futni 35 km-es átlagsebességgel, így naponta 200-350 km-t is meg tud tenni.

Az állatbarátok szerint a farkasok fontos szerepet játszanak a természetben. Akinek barmát elragadja a farkas, az igen csak igyekszik megszabadulni tőle. Ezért a világ számos helyén ma már csak igen ritkán lehet farkast találni.

Elképzeltethetetlen, hogy a farkas és a bárány békésen éljenek egymás mellett. A juhot ösztöne arra készíti, hogy meneküljön a farkas elől, a farkast pedig arra, hogy megtámadja a juhot.

A Biblia tanítása szerint: a tolvaj, a más tulajdonát ellopó ember hasonlít a ragadozó farkashoz.

BÁNYAI LÁSZLÓ

✿ **KÖZÉPKORI TEMPLOMOK TURISZTIKAI CÉLÚ FEJLESZTÉSE SZATMÁRBAN.** Közel 1,5 millió eurós költségből középkori templomok turisztikai célú fejlesztése valósul meg a szatmári tájegységben. A trianoni határok által elválasztott térség magyarországi részén, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 12, míg a romániai Szatmár megyében 7 templomot érint az európai uniós támogatású idegenforgalmi fejlesztés. A projekt a Tiszántúli, illetve a Királyhágómelléki Egyházkerület együttműködésében, a szabolcsi területfejlesztési szervezet partneri hozzájárulásával valósul meg 2014. szeptember 30-ig. Az 1 millió 480 ezer eurót meghaladó templomfelújítási költségekhez a magyarországi egyházi szervezet 5, míg a romániai 2 százalék önerőt biztosít.

A *Középkori templomok útjának turisztikai célú attrakciófejlesztése* nevet viselő projekt korábbi, első ütemében, 2009-ben 30 szatmári tájegységi templom került be egy tematikus turisztikai útvonalba, mint látogatóhely. A projekt második ütemében, 2012-ben, az ukrainai Kárpátalja 15 középkori imaházát is bevonták az idegenforgalmi célokat szolgáló, a turistáknak ajánlott egyházi nevezetességek közé.

A jövő év szeptember végéig tartó harmadik ütemben a szatmári térség magyarországi részén helyreállítják Kölcse és Gacsály települések református templomát. Rekonstrukció lesz a művészettörténeti értékek kiemelésére Türricse és Szamosújlak imaházában, míg Csenger, Csengersima, Gyügye, Sonkád, Türistvándi, Nagyszekerés és Kisszekerés templomában úgynevezett látogatóbarát fejlesztéseket valósítanak meg. Vámosoroszi templomában pedig átfogó restaurálási munkálatok kezdődnek a művészettörténeti alkotásokon. Romániai oldalon Bere, Krasznacégyény, Csomaköz, Egri, Vetés és Sárközújlak református temploma újul meg, míg Ákos település imaháza mellett látogatócentrum épül.

A munkálatok befejezése után a három országban 63 középkori templom látnivalóit ajánlják majd közös idegenforgalmi útként az érdeklődő turistáknak. (A *frissujags.ro* nyomán)

✿ **KIRÁLYHÁGÓMELLÉK A KÁLVINCILLAGBAN.** Az egységes Magyar Református Egyház évente egy alkalommal megjelenő magazinjának legújabb, 2012. évi lapszámában súlypontos szerepet kap a közösség szerepe és megélése, a vallástétel szolgálata és a jövőről való gondolkodás. Emellett a lap szerzői számos fontos, az egyházi közéletet foglalkoztató témának

eredtek a nyomába: Van élet a konfirmáció után? Milyen egyházat akarunk? Cigány hívek reformátussága. A 82 oldalas, igényes kivitelben megjelent kiadványban a református részegyházak között a Királyhágómellék is aktívan képviselteti magát. A Szószék rovatban idén partiumi igehirdető, **Zsigmond József** nyugalmazott lelkipásztor közöl áhítatot. A közösségépítő szolgálatról gondolkodik **János-Szatmári Szabolcs**, a Partiumi Keresztény Egyetem rektora, míg a *Hit-sorsosaink* rovatban **Fiók Imre** ermihályfalvai gondnok életútját követhetjük nyomon. Az 1996-ban létrejött, országos szinten is egyedülálló Partiumi Református Múzeum létrejöttét és gazdag tartalmát **Veres-Kovács Attila** ismerteti. A Partium a magazin cigánymissziós és közoktatási körképében is képviselteti magát, **Nagy József Barna** és **Tolnay István** megszólalása által.

A lap hamarosan megtalálható lesz a Kárpát-medencei gyülekezetekben, de a világhálón is elérhető: www.kalvincsillag.majus22.org címen.

F. T.

✿ **JÓNAK LENNI JÓ! JÓTÉKONYSÁGI VÁSÁR ÖSSIBEN.** Jótékony célú vásárra került sor a Nagyváradi-őssi református gyülekezetben december 16-án, advent harmadik vasárnapján. Mihály István gyógykezelését támogattuk a gyönyörű és izlées kalotaszegi kézműves termékek (hímzés, fagyványok, népviseleti ruhák, ajándéktárgyak) megvásárlásával. Köszönjük, hogy segíthettünk, illetve köszönetet mondunk gyülekezeti tagjainknak is, hogy példát mutattak segíteni akarásból és önzetlen szeretetből!

VÁSÁRHELYI GÁBOR

✿ **KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS.** Az Arany János Kollégium vezetősége ezúton mond köszönetet Koltó-Katalin és Nagybánya-Újváros református egyházközsegeinek, a kollégium számára juttatott száraztészta adományukért; Isten gazdag áldását kérve a jökevdű adakozók életére!

✿ **MEGÚJULT A REFORMÁTUSOK LAPJA.** Decembertől külsejében és tartalmában megújult, szellemiségében mégis azonos lapot vehetnek kezükbe az anyaországi olvasók. „Változást jelent, hogy némiképp

átalakítottuk a rovatstruktúráját. A vezércikk a harmadik, az ifjúsági rovat a tizenegyedik oldalon kap helyet. A második oldalon a napi igemagyarázatok mellett a Bibliaolvasó kalauz ajánlása szerinti, az adott hétre javasolt egyik éneket ismertetjük. Új rovatként jelentkezik a tematikus publicisztikai összeállítás a kilencedik oldalon – közlik a szerkesztők a megújult szám beköszönő írásában. Az 1957-ben indult Reformátusok Lapja az elmúlt több mint fél évszázadban többször vett fel új formát. Mindig olyat, amelyik valamiképp hasonlított a régre, azonos maradt önmagával, mégis megfelelt az olvasók igényeinek. (Reformatus.hu)

IDÉZŐJEL

„Igen nagy a veszélye annak, hogy belesodródunk emberek megvetésébe. Tudjuk jól, hogy nincs rá jogunk, tudjuk, hogy teljesen meddővé teszi az emberekhez való viszonyulásunkat. Az alábbi gondolatok megömlőzhatnak bennünket ettől a kísértéstől.

Az emberek megvetésével pontosan az ellenfeleink legfőbb hibájába esünk bele. Aki egy embert lenéz, az sohasem lesz képes bármit is kihozni belőle. Abból, amit másokban megvetünk, semmi sem egészen idegen saját magunktól. Mily gyakran várunk el másoktól többet, mint amire saját magunk hajlandóságot mutatunk! Miért van az, hogy az emberről, az ember megkísérthetőségéről, gyarlóságáról mindmáig oly megfontolatlanul gondolkozunk? Meg kell tanulnunk, hogy embereket ne annak alapján ítéljük meg, amit tesznek vagy amit elmulasztanak megtenni, hanem annak alapján, amit elszenevednek. Az emberekhez – és különösen a gyengékhez – való viszonyulás egyetlen hasznos módja a szeretet, vagyis a velük való közösség fenntartásához való ragaszkodás. Maga Isten sem vetette meg az embert, hanem emberré lett érte.”

DIETRICH BONHOEFFER